

KULTURA STAROŻYTNEGO RZYMU

1. Literatura rzymska

Rzymianie dopasowali alfabet grecki do swoich potrzeb tworząc alfabet łaciński, który później stał się podstawą pisma w całej Europie Zachodniej i Środkowej.

Gatunki literackie:

- **Epos** – Wergiliusz „*Eneida*”
- **Liryka** – Katullus, epigramaty Marcjalis, elegie - Albiusz, Horacy – ody, satyry, listy, cztery księgi „*Pieśni*”
Wergiliusz – sielanki „*Bukoliki*”, „*Georgiki*”
Owidiusz „*Sztuka kochania*”, „*Metamorfozy*”, „*Żale*”
- **Historiografia**
Tytus Liwiusz „*Dzieje Rzymu od założenia miasta*”
Tacyt – dzieje pierwszego stulecia cesarstwa, monografia „*Germania*”
Juliusz Cezar „*O wojnie galijskiej*”, „*O wojnie domowej*”
Ammian Marcelin – kontynuował „*Dzieje*” Tacyta.
- **Biografia** – Rzymianie jako pierwsi zaczęli spisywać biografie bohaterów, wodzów, cesarzy.
Swetoniusz – „*Żywoty cesarów*”
Tacyt – biografia Agrykoli, namiestnika Brytanii.
- **Epistolografia** – listy
- **Komedia** – wzorowana na greckiej

2. Prawo rzymskie

Rzymianie uważali, że państwo powinno funkcjonować na podstawie prawa:

- spisali podstawowe normy prawne
- podzielili prawo na publiczne i prywatne
- wprowadzili takie zasady jak: *prawo nie działa wstecz, zawsze należy wysłuchać drugiej strony, nikogo nie można karać za to samo przestępstwo dwa razy*
- dokonali kodyfikacji (zebrali i usystematyzowali obowiązujące prawa) – najstarszym rzymskim kodeksem prawnym jest **Prawo XII Tablic z 450 r.p.n.e.**

Pod wpływem prawa rozwinęły się: sztuka wymowy sądowej i politycznej, literatura prawnicza.

Prawo rzymskie zachowało się dzięki **Kodeksowi Justyniana Wielkiego z VI w.** i stało się podstawą prawodawstwa europejskiego.

3. Rzeźba rzymska – cechy:

- kopie dzieł greckich
- realizm portretów.
- tematem rzeźb – głównie ludzie: politycy, wodzowie, cesarze,
- popiersia, statuy, płaskorzeźby

4. Oświata – Rzymianie uczyli się od Greków.

- obowiązkowo uczono się greki, filozofii greckiej, kształcono wymowę (retoryka) .
- rozwijała się matematyka jako nauka pomocnicza w budownictwie, geografia,
- Juliusz Cezar opracował **kalendarz juliański**.
- Marek **Warron stworzył encyklopedię**, która obejmowała 9 ksiąg: gramatykę, retorykę, matematykę, astrologię, muzykę, medycynę.
- **Ptolemeusz** w Aleksandrii udowodnił, że Ziemia jest okrągła i obliczył długość równika

5. Architektura rzymska - cechy :

- materiałem – głównie cegła łączona cementową zaprawą, często okrywane kamiennym płaszczem
- budowle o charakterze sakralnym, publicznym
- budynki wysokie, nawet kilkupiętrowe
- plan prostokąta i koła (rotundy)

- łuki, arkady,
- kopułowe sklepienia
- bogato zdobione kolumny

Budownictwo – nowinki techniczne:

- akwedukty – wodociągi doprowadzające wodę z gór do miasta
- termy – łaźnie
- hypokaustum – centralne ogrzewanie
- zaprawa murarska przypominająca dzisiejszy beton
- drogi brukowane
- mosty
- łuki triumfalne (Konstantyna, Tytusa, Septoniusza Sewera)
- amfiteatry (Koloseum)
- bazyliki – miejsca wymiany handlowej i sądów
- mauzolea (Hadriana)

Najsławniejsze budowle:

- Koloseum – amfiteatr Flawiuszy
- Panteon – Świątynia wszystkich bogów
- Łaźnie Krakali (baseny, stadion, biblioteka, galerie obrazów)
- Cirrus Maximus – tor wyścigowy rydwanów
- Most Trajana na Dunaju
- Akwedukt Pont du Gard we Francji
- Forum Romanum – zabudowa rynku w Rzymie
- Via Appia – główna droga rzymska